

Vrienden van HOVO Utrecht bezoeken de tentoonstelling 'Das buddhistische Erbe Pakistans: Legenden, Klöster und Paradiese'.

Door Hanneke van Maanen.

Met een volle bus reisden zij op een stralende winterdag naar Bonn (BRD), waar in de Kunst- und Ausstellungshalle, een modern museum complex, een indrukwekkende tentoonstelling over GANDHARA en haar erfgoed te bezichtigen was. Gandhara is een minder bekende regio, die deels in Afghanistan, deels in Pakistan is gesitueerd. Het gebied grenst in het noord oosten aan het Himalaya gebergte. Wel zijn de beroemde torenhoge Buddha's van Bamiyan -in de rotsen uitgehouwen- aan velen bekend. Ze kwamen in het nieuws toen in 2001 dit monumentale bouwwerk door de Taliban werd vernietigd. Dit gebeurde ondanks een actieve internationale lobby vanuit de kunstwereld en politiek voor het behoud van dit erfgoed. Deze beelden waren van grote betekenis, omdat het Buddhisme in deze streek haar oorsprong vindt en niet, zoals velen denken in India.

De Kunstschaten van Gandhara zijn afkomstig uit een gebied, dat zich van Kabul tot Islamabad uitstrekt. Deze kunst is mede vanuit de Griekse en Romeinse cultuur beïnvloed, hetgeen te danken is aan Alexander de Grote (356-323 v.Chr.), die tijdens zijn veroveringstochten door Voor-Azië deze kunsttradities ter plaatse introduceerde. Een reproductie van een deels puntgave mozaïek toont de veldheer in al zijn kracht en glorie (het origineel bevindt zich in de casa del Fauna in Pompei). De Gandhara kunst weerspiegelt in eerste instantie sterke buddhistische trekken, waarbij ook enige beïnvloeding vanuit India herkenbaar is. Vanaf de eerste eeuw n.Chr. zijn er Buddha beelden aangetroffen, in de tijd daarvoor werd de vereering voor Buddha in symbolen uitgedrukt. Elk Buddha beeld straalt grote rust uit, de positie van de handen spreekt een eigen taal: "der Buddha lässt in seiner unumschränkten Güte dem Frommen sein Mitgefühl und seine Liebe zuteil werden" (C. Bautze-Picron. Die Lehrgeste des Buddha. Cat. 2008, Abb. 2, S.181) In de periode 300 v.Chr.- 500 n.Chr. zijn in Gandhara vele kloosters gesticht en hebben Buddhistische monniken hun stempel op samenleving en cultuur gedrukt. De kloosters waren immers de centra van onderwijs en onderzoek!

Landkaarten illustreerden de oppervlakte van het gebied en gaven de internationale handelsroutes, o.a. de "zijderoute" aan, waarlangs de karavanen vanuit China naar Voor-Azië trokken.

Onder de 300 kunstschaten waren veel stenen sculptures, reliëfs, munten en sierraden te bewonderen, alle uit de periode van de 1ste tot 5de eeuw n. Chr. Aan de reliëfs van filigrein in zilver- en goudwerk was af te zien hoe hoog de cultuur was ontwikkeld. Een van de meest indrukwekkende beelden was het "visioen van een Buddha-paradijs" (Cat. S.276, Central Museum, Lahore) Buddha zit verstillend op een gestileerde lotusbloem, omgeven door andere kleine Buddha beelden en een aantal minuscuul uitgewerkte figuurtjes, die de blik vol verwachting naar hem opslaan. Elk van deze onbeschadigde figuurtjes weerspiegelt in de beweging en verstillend een lichaamstaal van toewijding en introspectie.

Op de tentoonstelling waren ook afbeeldingen van stupa's te zien. Stupa uit het Sanskrit vertaald, betekent aardverhoging of heuvel. Het is een constructie, waarin een relikwie van een Buddha of heilige wordt bewaard. Een stupa bestaat uit een basis, daarop een dom met piek, maansikkel en disk (schijf). De stupa is een symbool van de mediterende Buddha. De driedelige stupa's op de expositie waren fraai gebeeldhouwd, een duiding van hun bijzondere functie.

Het is niet eenvoudig uit deze indrukken enkele hoogtepunten te belichten. Veel uren werden in het museum doorgebracht, afgewisseld door een snelle lunch in het aangrenzende restaurant, een moment voor uitwisseling van indrukken. In de namiddag reden we voldaan naar Utrecht terug. Deze dag was zeer geslaagd en verdient een "grosses Dank"aan het bestuur van Vrienden van HOVO Utrecht!

Referenties:

"Gandhara: das buddhistische Erbe Pakistans: Legenden, Klöster und Paradiese", 2008, Bonn

"Hidden Afgghanistan" Tentoonstelling Nieuwe Kerk Amsterdam, 2008